

V imenu ljubezni za ljubezen

Feri Lainšček in Simona Kopinšek s performansom *Ne bodi kot drugi* na festivalu *Ljubezni pri Negovi*

MELITA FORSTNERIČ
HAJNŠEK

Majhna, rdeča, kvadratasta zbirčica pesmi **Ferija Lainščka** *Ne bodi kot drugi*, ki je izšla prvič leta 2007, je najbolj prodajana, najuspešnejša, najbolj zaželena knjiga pesmi pri nas doslej. Od izida 2007. do danes je bila prodana v skoraj 8000 izvodih. Že v letu izida je bila prvič ponatisnjena, leto kasneje so pesmi izšle na zvočnici, v 2008., 2009. in 2011. pa je bila ponatisnjena. Po tem je nastala še zbirka *Pesmi za ženski glas* in zvonove, ki pa je bila že natisnjena v visoki nakladi. Založnik je bil pripravljen. V tem času pripravljata skupaj s pesnico, performerko, nekdanjo novinarko **Simono Kopinšek** večmedijski dogodek, performans *Ne bodi kot drugi*, s poezijo in glasbo. Premiera bo na gradu *Negova* na festivalu *Ljubezni*, ki ga tradicionalno prireja Kibla, 20. aprila.

Pisma samemu sebi

Doslej še nobena knjiga sodobnega pesnika za odrasle pri nas ni doživela take naklade. Feri Lainšček je sam presenečen, zlasti ker je zbirka nenavadno nastala. Zanj je zaslužen urednik **Zdravko Duša**. "Zgodba z mojo poezijo je že ves čas posebna. Teh dveh knjig - *Ne bodi kot drugi* in *Pesmi za ženski glas* - ne bi bilo, če me ne bi urednik **Cankarjeve založbe**, **Zdravko Duša**, nekako prisilil, da sem zbral svoje pesmi, ki sem jih pisal od mladosti do danes. Povedal mi je, da na zelo neobičajnih krajih najdeva mojo poezijo - na hladilnikih, na računalniških monitorjih po pisarnah, celo na straniščih - in da nekaj v teh pesmih mora biti, drugače si jih ne bi ljudje na tako čudnih mestih prisvajali. Prisilil me je, da sem zbirko zbral. Uredil jo je in poklical slikarko **Zoro Stančič**. Tudi **Simona Kopinšek** je pristopila podobno, z idejo po podajanju pesmi na drugačen način. Če bi me zalotila pred štirimi leti, bi verjetno rekel ne. A vmes se mi je toliko vsega zgodilo, da se mi je zdel čas, da se to poezijo poda še v neki drugi obliki naprej. To pesnjenje doživljam kot lirski vzgib, kot neko primarno pesnjenje, zgolj kot pisma samemu sebi ali nagovor druge osebe."

Kako sodelujeta pesnik in pesnica? "Zelo specifično. S klasičnim poimenovanjem najinih vlog ni mogoče zaobjeti. **Simona** je vse zasnovala, zrežirala in tudi interpretirala bo. Mene pa je vključila v vlogi, v kateri se po navadi vključujem, od strani. Nisem stal za to poezijo niti se nisem predstavljal kot pesnik ali želel biti nekdo, ki je na poti na *Parnas* ali se drenja pod čarobno goro. Moja vloga se mi je zdela bolj trubadurska. Moja poezija nagovarja v imenu *ljubezni* in za *ljubezen*, to je njeno poslanstvo in bistvo. Zunaj tega mi je vse brezpredmetno ob tej poeziji - od literarne kritike, refleksije do odmevnosti, ki jo tako sama zase dobiva. Kar počnemo, se mi zdi, da se spontano

zliža z vsem. Te podobe, ki se vključujejo prek *Zorine* ikonografije in simbolne govornice, so že kultne, ker se reproducirajo podobno kot ta poezija. Tudi zvočna podoba utegne zdaj dobiti podobno vlogo. Televizija *Maribor* namerava celotno zgodbo posneti in jo kot literarne videospote plasirati," pove **Lainšček**. **Simona Kopinšek** pa o zamisli ozvočenja in vizualizacije te poezije pravi: "Performans je pri nas zelo neljuba beseda. Trdo in težko zveni, v bistvu pa gre za zvočno uprizoritev, kjer moramo biti navzoči tisti, ki zvoke ustvarjamo. K sodelovanju sem povabila mednarodno priznanega džezerja, kitarista **Igorja Bezgeta** pa **Danija Mariniča** na harmoniki, spretnega ustvarjalca melodike - od ustvarjanja vetra do čisto ciganskega melosa. Potem je tu še **Urška Gajšt**, ki ustvarja vokalne zvočne pokrajine, **Tilen Turk** pa je fant, ki na mestnih ulicah igra flavto in je pretanjen glasbenik. **Aleš Pogorevcnik** dela video film iz *Zorinih* ilustracij, v kar bomo oblekli *negovski* grad. Performans sem si predstavljala kot potovanje človeka. Gre za prvoosebno pripovedovalca in pripovedovalko. Feri dve pesmi interpretira sam, na začetku in na koncu, vmes pa ustvarjamo zvoke kamnov, zvočnih skled, strun, ust, harmonike. Delamo po scenariju, a ko smo osvojili osnovo zapisanega scenosleda, smo želeli več, torej stopiti ven. Želimo si gostovanj kjerkoli, zato bomo naredili dve zasedbi, ena bo manjša, za komorna prizorišča."

Navidezna preprostost

Poskušajo nekaj redkega - prestopiti nekam, kjer je navezava na poezijo še močna, saj vsi zvoki in podobe ostajajo znotraj poezije. Prestopiti hočejo prag običajnega literarnega večera in priti do publike. Tako kot je ta poezija ušla iz steklenice, je tudi s tem projektom, pravita pesnika. In še: "Ta poezija hoče biti kar naprej svobodna, nenadzorovana. Nikoli se ni gibala v literarnih krogih, nikoli je nisem prebiral na literarnih večerih. To je poezija, ki hodi po drugih prostorih, nenehno hoče nekam drugam. Prvi očitek ob visoki nakladi je bil, da je to komercialna knjiga. Velika naklada pri nas po definiciji vzbudi take pomisleke. A ta poezija ni bila napisana z namenom, da bi bila komercialna, in v tem je bistvena razlika. Tudi ta performans noče polniti dvoran kar tako," pravi **Feri**. "Navidezno preprosta govorica *Lainščkove* poezije, ki je izjemno zvočna, pogosto izzove

komentar, saj to pa zmore vsak. A ni res, to je navidezna preprostost. Imeli smo že sedem vaj in vedno znova, ko govorim iste pesmi, mislim, da interpretiram druge. Samo iz preprostosti lahko nastane vrhunski umetniški izdelek," pravi **Kopinškova**.

Nevaren avtor za druge avtorje

"Ustvarjanje je ena sama pot k temu, da poveš čim bolj preprosto in razumljivo, s tem si na poti k modrosti. Seveda je iskanje modrosti eno, izrekanje modrosti pa drugo. Velikokrat sem se srečeval s temi modrostmi pri starih, pri posebnih ljudeh in zmeraj sem šele čez čas dojel, kako veliko stvar so mi povedali. Tega ne veš na začetku," pove **Lainšček**. "Nevaren avtor za druge avtorje si," ga opozori pesnica. "Sama imam svoj glas že zelo izoblikovan, stara sem trideset let. A če bi se zgodilo pri mojih petindvajsetih letih ali pred mojim prvencem, bi imela težave s to poezijo, ki kliče z odprtim srcem. Z **Lainščekom** peljeva še eno vzporedno zgodbo, roman v verzih *Sprehajališča* za vračanja, ki je letošnjo zimo nastal v studiu *Radia Maribor*. Po tem romanu je bilo življenje vsakdana nekaj tednov 'razteleseno', zaradi vstopa v dimenzijo, ki se je ljudje praviloma raje izogibajo."

"Prišel sem do roba, do več robov in roman *Sprehajališča* je nastal ob mojem življenju z Jungom in prisluhu sanj. 1845 verzov s trojno rimo ima ta knjiga in v zelo strogem jamb-skem devetercu je izpisana. Mislil sem, da je povsem zaprta knjiga, ki je ne bo mogoče odpreti drugače kot z meditacijo s samim sabo, ampak tudi tu sva zadela eden ob drugega s **Simono**, ki je že posnela z glasbo celoten roman v dram-skem studiu *Radia Maribor*. Proti koncu tega pisanja sem prišel v blokado svojega proznega pisanja. Nisem se mogel znebiti tega teksta. Na noge sem se spet postavil kot prozaist. *Sprehajališča* sem doživel kot zelo intenzivno odpiranje nekih svetov, ki se jih človek v bistvu ne želi dotikati, ker so nevarni. Tudi se nisem vračal k temu romanu v verzih, dokler ga ni **Simona** posnela do konca. Eno noč sem ga preposlušal celega nič hudega sluteč, v hipu me je povleklo nazaj in se mi je spet odprlo sanjanje. Imel sem nekaj zelo hudih noči," prizna **Lainšček**.

Simona Kopinšek dela zvočne performanse že dvanajst let, *Ferijev* je že osmi. *Sprehajališča* so jo definirala kot interpretinjo, pravi. "Če

govorimo o bralcu, poslušalcu, je njegovo dožemanje omejeno s tem, kdo je. Giblje se v koncentričnih krogih in redki pridejo do literarne umetne tako blizu, da začutijo vse tisto, kar je čutil ustvarjalec. Gre za magijo soustvarjanja, da se delo z bralcem znova rodi na različne načine. Pri **Simoni** se je pri *Sprehajališčih* zgodilo to, da je spregovorila iz besedila, odprla nove kode, njena interpretacija je izjemna. Kdor bo sposoben prisluhnuti, bo ugotovil, da je spregovorila namesto mene, z mojim glasom," pravi **Feri**. **Simona** je tudi sama pesnica in se kot pesnica pridruži drugemu pesniku, to je sodelovanje med dvema pesnikoma. Tu je ključ.

Podobno je **Lainšček** sodeloval že s pevko **Mio Žnidarič**, z njegovo poezijo je specifično povezana. Kriva je, da je ustvaril ženski lirski subjekt, ko ga je nagovorila za besedila za prvo zgoščenko *Pobarvanke*. "Na koncu nisva vedela, ali sem jaz njen medij ali ona moj." Tudi s **Simono** hodita vstric in skušata dokazati, da svet ni le pokvarjen, ampak tudi lep. "Manifest sva ravnokar izrekla," sta skupaj sklenila pesnika, ki predvsem nikoli nista bila in nočeta biti v jati.

Feri Lainšček in Simona Kopinšek v pripravi na performans *Ne bodi kot drugi* (Marko Vanovšek)